

องค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล
เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*
ELEMENTS OF NON-FORMAL EDUCATION IN SUB-DISTRICT FOR
EDUCATIONAL QUALITY DEVELOPMENT

ปัทมาภรณ์ ศรีเนตร

Patthamaporn Srinet

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

Suwat Julsuwan

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

E-mail: patama_sri@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิจัยดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสถานศึกษาด้านแบบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล จำนวน 3 แห่ง จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการจัดการศึกษานอกระบบระดับจังหวัด ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการบริหารการจัดการศึกษานอกระบบระดับอำเภอ และด้านปฏิบัติการสอนการศึกษานอกระบบระดับตำบล จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี 3 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้ 28 ตัวบ่งชี้ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่ 1 ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ (Learning management) ประกอบไปด้วย 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการพัฒนาครู (Development of teachers) ประกอบไปด้วย 8 ตัวบ่งชี้ และ

* Received 22 June 2021; Revised 19 November 2021; Accepted 24 November 2021

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community participation) ประกอบไปด้วย 8 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินองค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: องค์ประกอบ, การศึกษานอกระบบระดับตำบล, พัฒนาคุณภาพการศึกษา

Abstract

The objectives of this research article were to: study the elements of Non-formal Education in Sub-district for Education Quality Development. This study was qualitative research. This study was divided to 3 steps; 1) to review and explore the elements and indicators of Non-formal Education in Sub-district for Education Quality Development in documents and related research. 2) studied the elements of schools with best practice institutions by purposive sampling. And 3) Performance evaluation of elements of Non-formal Education Model in Sub-district for Education Quality Development for propriety 9 experts Provincial non-formal education administrators, non-formal education administrators at district, education administrator, teachers non - formal education at the sub-district by purposive sampling. Tools used in data collection; interview, evaluation form. The statistics used in the data analysis as mean, standard deviation. The findings were as follows: There were 3 elements and 28 indicators of Non-formal Education in Sub-district for Education Quality Development; 1) Learning Management, there were 12 indicators. 2) Development of Teachers, there were 8 indicators. 3) Collaborating of Community, there were 8 indicators. were found that evaluated by 9 experts was found that propriety section, was in the highest level.

Keywords: Elements, Non - formal Education in Sub - district, Educational Quality Development

บทนำ

การศึกษาของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 15 การศึกษามีสามรูปแบบคือ การจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมได้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษา

เดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้ระบบ ตามอริยาศัย การศึกษาอาชีพหรือจาก ประสบการณ์ทำงาน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542) เมื่อสังคมโลก มีการเปลี่ยนแปลง มนุษย์ก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ให้สอดคล้องเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงเพื่อการอยู่รอด การดำรงชีพอยู่อย่างมีความสุขในสังคม ทำให้วิถีการเรียนรู้ ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงเพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าของความรู้ วิทยาการสมัยใหม่ การพัฒนา ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ตลอดจนการพัฒนาการของระบบเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน ทำให้เกิดความต้องการเรียนรู้อย่างกว้างขวางในแทบทุกกิจกรรมของสังคม วิถีการเรียนรู้ของ คนจึงขยายขอบเขตจากการศึกษาในระบบไปสู่การเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้เกิดกิจกรรมการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การศึกษา นอกระบบจึงมีความสำคัญต่อ วิถีชีวิตของมนุษย์ จะเห็นว่าการศึกษานอกระบบเป็นการศึกษา ที่อยู่คู่กับบุคคลได้ตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่จัดบริการให้แก่ประชาชนได้ทุกช่วงอายุตั้งแต่เด็ก ก่อนวัยเรียน เด็กและเยาวชนในวัยเรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาหรือไม่ได้ศึกษาต่อ กลุ่มผู้ทำงานแล้วที่จำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้ ไปจนถึงผู้สูงอายุที่ต้องการรับความรู้ข้อมูล ข่าวสารมาใช้ในการปรับตัวในช่วงวัยสูงอายุอย่างเหมาะสม ตลอดจนการประกอบอาชีพหรือ การทำงานอดิเรกที่เหมาะสมแก่วัยของผู้สูงอายุ นอกจากนั้นการศึกษานอกระบบยังเป็นการ ศึกษา ที่ยืดหยุ่นในเรื่องระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการจัดกิจกรรม สถานที่จัดกิจกรรม ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม วิธีการจัดกิจกรรมมีหลากหลายวิธีทั้งศึกษาแบบพบครูผู้สอน โดยตรงหรือศึกษาจากสื่อด้วยตนเอง การศึกษาหรือการเรียนรู้อาจจัดที่ศาลาวัด ในหมู่บ้าน สถานประกอบการ ระยะเวลาเรียนอาจจัดปรับเปลี่ยนได้ตามความพร้อมของผู้เรียน ผู้จัดกิจกรรมไม่จำเป็นต้องเป็นสถานศึกษาอาจจะเป็นหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งการยืดหยุ่นเหล่านี้เอื้อต่อสภาพ การดำเนินชีวิตของบุคคลโดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นจึงนับได้ว่าการศึกษานอกระบบ มีส่วนอย่างมากที่จะส่งเสริม ให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชน (สุมาลี สังข์ศรี, 2551)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีหลักการ สำคัญในการยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณภาพ พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความ พร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับ สิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ พินิจ ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง เหมาะสม โดยการกำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เพื่อปรับเปลี่ยนให้คนในสังคมไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เตรียมคน ในสังคมไทย ให้มีทักษะในการดำรงชีวิตสำหรับโลกศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าหมายให้คนไทย ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากลและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดินที่ว่าด้วยคนไทยทุกคนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ และมาตรฐานสากลตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนตลอดชีวิต รวมทั้งเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

เหตุผลการเปลี่ยนแปลงของสภาพบริบทของสังคมไทยด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี จากนโยบายการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ซึ่งมีแนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิ คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของ การกระจายรายได้และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการเปิดทางให้การศึกษาในระบบเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการจัดการศึกษา อีกทั้งด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้การจัดการศึกษานอกกระบบต้องเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการเพื่อก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษารอบสองคราวนี้จะต้องคิดและปฏิรูปการศึกษานอกกระบบให้มากขึ้นควบคู่ไปกับการศึกษาในระบบและระบบโดยรวมทั้งรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นแก่นหลักนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิตและสังคมแห่งการศึกษา (เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, 2554)

ปัจจุบันสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของการศึกษานอกกระบบยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการหลายประการ อาทิ ด้านผู้เรียนขาดความสนใจใฝ่รู้และไม่เห็นความจำเป็นของการศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้านภาคีเครือข่าย ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับงานการศึกษานอกกระบบและแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมส่งผลให้การดำเนินงานส่งเสริม สนับสนุนการศึกษานอกกระบบไม่เป็นไปตามแนวทางและเจตนารมณ์ที่กำหนดได้ ด้านบุคลากร ได้แก่ ข้าราชการครูมีจำนวนน้อยไม่สามารถปฏิบัติงานในความรับผิดชอบที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2556) และจากผลการพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษายังไม่น่าพึงพอใจเนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก นอกจากนี้คุณภาพของกำลังแรงงาน (อายุ 15 ปีขึ้นไป) แม้ว่าจะได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้การจัดการศึกษานอกกระบบระดับ

ตำบลไม่สามารถตอบสนองเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษานอกระบบที่ต้องมีความยืดหยุ่นสามารถพัฒนาผู้เรียนนอกระบบให้เกิดการเรียนรู้ได้จริง การจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลยังไม่สามารถเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อคนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาองค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งจะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาการศึกษา เพื่อกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แหล่งข้อมูล ได้แก่เอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดหัวข้อที่จะทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสรุปเพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสถานศึกษาต้นแบบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล จำนวน 3 แห่ง เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล ที่มีผลงานเชิงประจักษ์โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากสถานศึกษาต้นแบบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ กศน. ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ กศน. ตำบลเหล่าใหญ่ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และ กศน. ตำบลนาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้แทนชุมชน จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semistructured Interview) การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิของสถานศึกษาต้นแบบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปผลการศึกษาศานศึกษาต้นแบบในประเด็น การจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลมีองค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างไร จำแนกตามองค์ประกอบ ทั้ง 3 แห่ง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิธีดำเนินการนำองค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาประเมินตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการจัดการศึกษานอกระบบระดับจังหวัด จำนวน 2 คน ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ด้านการบริหารการจัดการศึกษานอกระบบระดับอำเภอ จำนวน 3 คน และด้านปฏิบัติการสอนการศึกษานอกระบบระดับตำบล จำนวน 2 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

(บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง องค์ประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง องค์ประกอบมีความเหมาะสมมาก

คะแนน 3 หมายถึง องค์ประกอบมีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง องค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผู้วิจัยสร้างและนำองค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ จำนวน 5 คน ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกทางด้านการบริหารการศึกษาหรือด้านวิจัยหรือด้านการวัดผลประเมินผลการศึกษา นำแบบประเมินที่ได้

ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา นำมาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC : Index of Consistency) พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป การตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของเครื่องมือ ใช้การหาค่า Item-Total Correlation ใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Conbach, L. J., 1990) โดยทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดส่งแบบประเมินไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 9 คน และรวบรวมแบบประเมินเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบประเมินที่ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแล้ว มาวิเคราะห์เพื่อสรุปผล โดยพิจารณา ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินที่ได้รับกลับคืนมา แล้วนำมาตรวจให้คะแนนและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และคัดเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากขึ้นไป แล้วนำไปเป็นองค์ประกอบในการจัดศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีจำนวน 12 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.99$) องค์ประกอบที่ 2 ด้านการพัฒนาครู มีจำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.94$) องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีจำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.94$) เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 3.51 สรุปได้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การจัดกระบวนการเรียนรู้ มีจำนวน 12 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้มีส่วนร่วมภายในตำบล 2) การจัดหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพได้ 3) การจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถเรียนและทำงานระหว่างเรียนและเชื่อมโยงกับแหล่งอาชีพในชุมชน 4) การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในตำบลและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้นำความรู้ไปแก้ปัญหาและปฏิบัติได้จริงทันที 5) การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามสภาพธรรมชาติวิชาและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล 6) การออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ 7) การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 8) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ เรียนรู้

ด้วยตนเอง 9) การใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่หลากหลายสอดคล้องกับหลักสูตรและความแตกต่างของผู้เรียน 10) การกำหนดแนวทางวัดผลและประเมินผลจากการปฏิบัติงานจริง 11) การส่งเสริมให้มีการวิจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 12) การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ความเหมาะสม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้มีส่วนร่วมภายในตำบล	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การจัดหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพได้	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถเรียนและทำงานระหว่างเรียนและเชื่อมโยงกับแหล่งอาชีพในชุมชน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในตำบลและความต้องการของผู้เรียนเพื่อนำความรู้ไปแก้ปัญหาและปฏิบัติได้จริงทันที	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามสภาพธรรมชาติวิชาและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ	5.00	0.00	มากที่สุด
7. การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
8. การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ด้วยตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด
9. การใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่หลากหลายสอดคล้องกับหลักสูตรและความแตกต่างของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
10. การกำหนดแนวทางวัดผลและประเมินผลจากการปฏิบัติงานจริง	5.00	0.00	มากที่สุด
11. การส่งเสริมให้มีการวิจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.89	0.33	มากที่สุด
12. การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.99	0.03	มากที่สุด

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการพัฒนาครู มีจำนวน 8 ตัวบ่งชี้ 1) การสำรวจ วิเคราะห์ความต้องการพัฒนาตนเองของครู 2) วางแผนพัฒนาครูเพื่อจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล

3) การส่งเสริมให้ครูมีความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชน 4) พัฒนาครูให้มีทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน 5) พัฒนาครูให้มีทักษะในการใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา 6) การส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ 7) การส่งเสริมให้ครูสามารถทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 8) การกำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูแบบมีส่วนร่วม แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนาครู

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การสำรวจ วิเคราะห์ความต้องการพัฒนาตนเองของครู	5.00	0.00	มากที่สุด
2. วางแผนพัฒนาครูเพื่อจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล	4.89	0.33	มากที่สุด
3. การส่งเสริมให้ครูมีความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชน	4.89	0.33	มากที่สุด
4. พัฒนาครูให้มีทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	5.00	0.00	มากที่สุด
5. พัฒนาครูให้มีทักษะในการใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
7. การส่งเสริมให้ครูสามารถทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	4.89	0.33	มากที่สุด
8. การติดตาม กำกับ นิเทศ และประเมินผลการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม	4.89	0.33	มากที่สุด
รวม	4.94	0.13	มากที่สุด

องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชน มีจำนวน 8 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การวางแผนสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล 2) การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล 3) การกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของชุมชน 4) การวิเคราะห์ความต้องการการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล 5) การจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบ 6) การสนับสนุนให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต 7) การจัด กศน.ตำบลเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสำหรับประชาชน 8) การมีส่วนร่วมนิเทศ ประเมินผลการจัดการศึกษา แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ความเหมาะสม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การวางแผนสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของชุมชน	4.89	0.33	มากที่สุด
4. การวิเคราะห์ความต้องการการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล	4.89	0.33	มากที่สุด
5. จัดหาแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบ	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การสนับสนุนให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	0.00	มากที่สุด
7. การจัด กศน.ตำบลเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสำหรับประชาชน	5.00	0.00	มากที่สุด
8. การมีส่วนร่วมนิเทศ ประเมินผลการจัดการศึกษา	4.78	0.44	มากที่สุด
รวม	4.94	0.66	มากที่สุด

อภิปรายผล

การศึกษาองค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าองค์ประกอบ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 28 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการพัฒนาครู จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มีค่าความเหมาะสมค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง 4.78 ถึง 5.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.51 ทุกองค์ประกอบ ซึ่งอยู่ในระดับมากขึ้นไป เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากำหนดเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ รวมทั้งการศึกษาสถานศึกษาต้นแบบที่มีผลงานเชิงประจักษ์ ส่งผลให้การประเมินองค์ประกอบของการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความจำเป็นต้องพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้น โดยมีครูเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาครูจึงมีความจำเป็นที่ต้อง

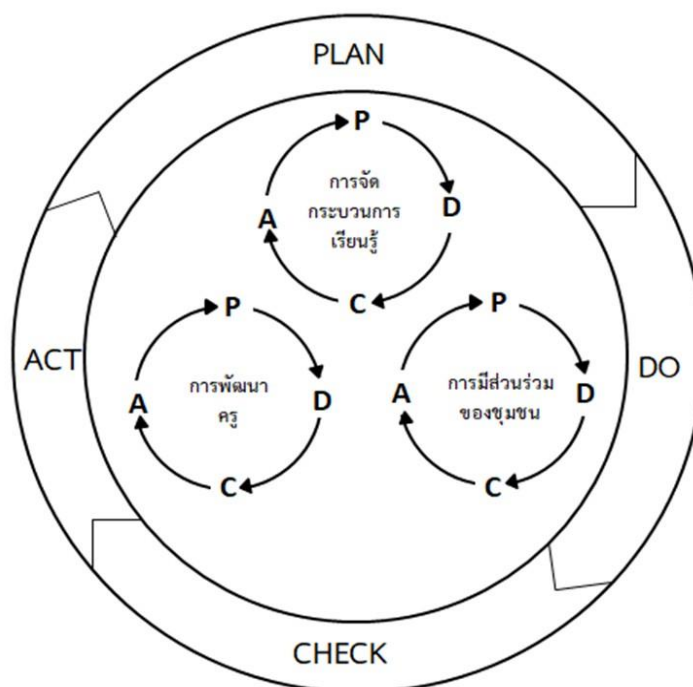
ดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาครูเป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการในกระบวนการบริหารซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล ร่วมสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษานอกระบบ โดยเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษานับเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของชุมชน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร พงษ์กังสนานันท์ ศึกษาองค์ประกอบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาดูชีวิต ประกอบด้วย 1) ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา 2) หลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การประเมินผลการเรียนรู้ 5) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ 6) การบริหารและจัดการศึกษา 8) กลุ่มเป้าหมาย 9) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน (อัมพร พงษ์กังสนานันท์, 2550) สอดคล้องกับอารักษ์ อินทร์พยุ่ง พบว่าตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 1) ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา 2) ผลที่ ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน 3) กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ 4) ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ได้แก่ ภาศึเครือข่าย สื่อและแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีและสารสนเทศ การมีส่วนร่วมของชุมชน การประกันคุณภาพการศึกษา และการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา (อารักษ์ อินทร์พยุ่ง, 2554) อีรศักดิ์ ศรีสุรกุล พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ กศน.ตำบล ประกอบไปด้วย 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้คือ 1.1) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย 1.2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือเสนอแนวทางการดำเนินงาน 1.3) การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กิจกรรม หรือโครงการ 1.4) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและเสนอความต้องการ 1.5) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความต้องการ 1.6) การมีส่วนร่วมในการสรรหาหรือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือบุคลากรใน กศน.ตำบล/แขวง 2) ด้านการดำเนินงาน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้คือ 2.1) การมีส่วนร่วมในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/โครงการต่าง ๆ 2.2) การมีส่วนร่วมในการจัดหาและสนับสนุน เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่และแรงงาน 2.3) การมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลการดำเนินการ 3) ด้านการประชาสัมพันธ์และประสานงานภาศึเครือข่าย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ คือ 3.1) การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมการเรียนรู้/โครงการต่าง ๆ 3.2) การมีส่วนร่วมในการประสานงานหรือแสวงหาเครือข่ายในการจัดการศึกษา 4) ด้านการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้คือ 4.1) การมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามผลการจัดการศึกษา 4.2) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษา และ 5) ด้านการร่วมรับประโยชน์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ คือ 5.1) การมีส่วนร่วมในการร่วมรับประโยชน์จากการศึกษาที่

จัดขึ้น 5.2) การมีส่วนร่วมในการร่วมรับประโยชน์จาก กศน.ตำบล/แขวง (ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล, 2555) ปิยานันท์ ฉายานพรัตน์ ได้ศึกษาสมรรถนะจำเป็นสำหรับครูหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประกอบด้วยความสามารถ 5 ด้าน คือ การออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการแสวงหาข้อมูลเพื่อเตรียมเนื้อหา การจัดทำแผนการเรียนรู้ การพัฒนาและใช้สื่อการเรียนรู้ (ปิยานันท์ ฉายานพรัตน์, 2558) อรรถสิทธิ์ อินทร์พิบูลย์ ศึกษาองค์ประกอบของการบูรณาการการบริหารจัดการศึกษาในระบบนอกระบบและอัธยาศัยเพื่อแก้ปัญหาทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การปรับกระบวนการทัศน์ 2) การบริหารจัดการหลักสูตร 3) การบริหารจัดการงบประมาณ 4) การบริหารการจัดการเรียนการสอน 5) การบริหารจัดการการเทียบโอน 6) การบริหารการวัดและประเมินผล 7) การบริหารจัดการสื่อและการนิเทศ 8) การบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชน (อรรถสิทธิ์ อินทร์พิบูลย์, 2559) และสอดคล้องกับยลพรรษย์ ศิริรัตน์ ศึกษาเรื่อง ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) คุณภาพการบริหาร ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือหลักการบริหารและการบริหารจัดการ 2) คุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือศักยภาพผู้เรียนและคุณลักษณะผู้เรียน 3) คุณภาพครู และ 4) คุณภาพสถานศึกษา ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมครูควรมีวิธีจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ นักเรียนควรแสวงหาความรู้ในการประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นเป็นต้น (ยลพรรษย์ ศิริรัตน์, 2561)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้องค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาครูและการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามหลักการบริหารงานแบบวงจรคุณภาพงาน PDCA ประกอบไปด้วย การวางแผน (Plan - P) การปฏิบัติ (Do - D) การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check - C) และการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา (Act - A) องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาองค์ประกอบในการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 1) การจัดกระบวนการเรียนรู้ 2) การพัฒนาบุคลากร 3) การมีส่วนร่วมของชุมชน สถานศึกษาพิจารณานำผลการวิจัยในครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล โดยนำองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบ ดังนี้ การจัดกระบวนการเรียนรู้เริ่มตั้งแต่การวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมภายในตำบล การจัดหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในตำบลและความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้นำความรู้ไปแก้ปัญหาและปฏิบัติได้จริงทันที การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่หลากหลาย การกำหนดแนวทางวัดผลและประเมินผลจากการปฏิบัติงานจริง การส่งเสริมให้มีการวิจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาบุคลากรเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้บุคลากรในสถานศึกษานับว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่าที่สุด สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จอยู่ที่บุคลากร รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการ

ขับเคลื่อนการจัดการศึกษานอกระบบแบบมีส่วนร่วมทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้นข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรสังเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่นเพิ่มเติมเพื่อจะได้เปรียบเทียบข้อมูลหลากหลาย มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น 2) ควรศึกษาจากบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน เป็นต้น เพื่อที่จะได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์. (2554). การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล. (2555). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ กศน. ตำบล: การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและการวิจัยปฏิบัติการ. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยานันท์ ฉายานพรัตน์. (2558). ศึกษาการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้แนะตนเองและการใช้ผลลัพธ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะจำเป็นสำหรับครูผู้สอน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 5-6. (19 สิงหาคม 2542).
- ยลพรรษย์ ศิริรัตน์. (2561). ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ.2560-2579). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2556). รายงานวิจัยและความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนภารกิจ บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.)

- ให้สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร: บริษัทนำทองการพิมพ์ จำกัด.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2551). แนวคิดและทฤษฎีที่นำสู่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถสิทธิ์ อินทร์พิบูลย์. (2559). การบูรณาการการบริหารจัดการศึกษาในระบบนอกระบบและอัยาศัยเพื่อแก้ปัญหาทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัมพร พงษ์กังสนันท์. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารักษ์ อินทร์พยุง. (2554). การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Conbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. New York: Harper Collins.